

Kilde: FN-forbundets netmagasin GLOBAL 12/2014:

I Kina bekæmpes korrupsion nu som det mest skadelige uvæsen, man nogensinde har mødt

Næsten daglige afsløringer og strenge straffe til vigtige samfundsspidser

Henrik Døcker skriver fra Beijing

Det er FN's Antikorruptionsdag 9. december. Og hurra for det vil mange måske sige og højest trække på skuldrene. FN har utallige mærkedage for høje idealer og imod almindeligt udbredte onder. Men i Kina lige nu kan man knap åbne en avis uden at blive mindet om *den officielle yndligsavsersion*: Bekæmpelsen af korrupsionen.

Tilbage til Mao Zedongs storhedstid var Kina kendt for store kampagner. Det gik lige fra bekæmpelse af fluer og gråspurve til pålæg til alle kinesere om at konstruere smelteovne over folkekommunerne.. og frem til den gruvækkende kulturrevolution, der lammede nationen i mindst fem år i 1960'erne. Millioner døde som følge heraf af sult.

200 millioner yuan fundet i embedsmands hjem

Grådighed er fulgt med Kinas formidable økonomiske fremgang i de sidste omkring en snes år. Det nye er, at de brådne kar klart erkendes. Men afsløringerne kan tage pipet fra den mest forhærdede: Som da politiet i Beijing foretog ransagning hos vicedirektøren for Kinas energiforvaltnings kulforsyning og fandt kontanter til en samlet værdi af over 200 mio. yuan (knap 200 mio. kr.).

Den 56-årige Wei Pengyu, der bestred sin magtfulde post fra 2008 til maj i år, satte dermed rekord, thi siden Den kinesiske Folkerepubliks grundlæggelse i 1949 er der ikke fundet så stort et beløb i noget kinesisk hjem. 16 pengetællemaskiner blev taget i brug for at få optalt de mange sedler, der var både i kinesisk, amerikansk og canadisk valuta. Fire af dem måtte tages ud af brug, fordi de blev overophedet under arbejdet. Sedlerne vejede 1,15 tons og ville stablet ovenpå hinanden kunne danne en 230 meter høj bunke.

Med Wei blev flere andre højtstående embedsmænd sigtet for at skaffe sig enorme beløb ved at lokke eller presse firmaer og enkeltpersoner i kulsektoren. Seks personer sigtes for ulovligt at tilvendt sig beløb på op til 10 mio. yuan. I de første ni måneder af 2014 blev 35.633 personer sigtet for at have modtaget bestikkelse, og i omkr. 85 pct. af tilfældene androg det ulovligt modtagne beløb 50.000 yuan eller derover. 21.652 er blevet formelt tiltalt, 13.437 foreløbig dømt. Strafferammen er til revision, men ti års fængsel er allerede nu ikke ualmindeligt, i exceptionelle tilfælde falder der dødsstraf.

Korrupte kinesere er i stort tal flygtet til udlandet

Kinas indædte kamp mod korrupsionen har ligefrem fået sit eget navn: *Operation Rævejagt*.

Og den er ikke begrænset til Kinas territorium. Det blev tydeligt under den årlige konference i APEC, samarbejdsorganisation for stater i Asien og Stillehavsområdet, der fandt sted under mit besøg i Beijing i november. De i alt 21 medlemsstater, der bl.a.

omfatter Kina, Japan, Vietnam, Australien, Rusland og USA, underskrev ligefrem hvad der blev kaldt *Beijing-erklæringen til bekæmpelse af korruption*.

Om det ikke før har været klart, at korruptionen i videst muligt omfang skal bekæmpes *internationalt*, så blev det i Beijing slået fast, at ingen stater må danne "fristeder" for korrupte lovunddragere, så meget mere som Kina kunne påpege, at over 2000 korrupte kinesiske statsansatte opholder sig i USA, Canada, Australien og en række europæiske lande. Ministeriet for offentlig sikkerhed kunne dog samtidig oplyse, at Kina i år har haft held til at få udleveret 180 af disse formastelige bedragerere.

Men generelt er problemet, at Kina ikke har udleveringstraktater med de just nævnte stater. Udlevering af fremmede statsborgere til diktaturstater er ikke nogen enkelt affære (tænk blot på Lars Hedegaards formodede drabsmand). Særlig når det er en diktaturstat, der begærer det. Mistanken om at jagten på korruptionssynderne undertiden kan være løbet løbsk, således at mistanken om korruption i virkeligheden er et skalkeskjul for ønsket om at bemægtige sig en dissident, melder sig. Men også det er der taget højde for i det nye Kina, som på mange måder optræder så moderne, at man må knibe sig i armen.

Anklagemyndigheden skal vare sig for falske anmeldelser

En talsmand for den øverste anklagemyndighed citerer fra en rapport til den kinesiske Nationalkongres' stående udvalg, at alle medlemmer af den kinesiske anklagemyndighed må være på vagt over for falske anklager. Dette udsagn underbygges en statistik for 2013, der viser, at statsadvokater i kinesiske provinsbyer afviste at udstede arrestordrer mod 750 mistænkte og at tiltale 257 andre, efter at det viste sig, at grundlaget for anmeldelsen var falsk.

Gamle sager om justitsmord – som hidtil oftest har været rapporteret fra USA – dukker nu også op fra Kina: I Guangdong-provinsen blev en mand således i 2001 dødsdømt for voldtægt, men takket være hans vedholdende appeller til højere domstole og fornyet politieforsøg, blev han rensset for anklagen, som var tilvejebragt på usikre og usande beviser, og løsladt nu i september.

Myndighederne er blevet opmærksomme på, at mange tilståelser er fremtvunget ved tortur, og at anklagere eller politifolk, der har overtrådt loven, skal retsforfølges, hedder det. En vicedirektør for Renmin Universitets særlige center for juridiske reformer påpeger, at anklagemyndigheder over alt i landet bør standardisere deres arbejde for at identificere ulovligt tilvejebragt bevismateriale i større respekt for retsplejeloven.

Det virker næsten som om Kina har indledt en *jagt på retsstaten*. Med afsæt i hvad man kan kalde klapjagten på korruptionsforbrydere er der nu under den kinesiske rigsadvokatur oprettet et særligt anti-korruptionsorgan, som skal bistå efterforskning og tiltalerejsning i provinserne. Præsident Xi Jinping har offentligt udstedt bandbuller mod de korrupte statens tjenere, og mod den nu tidligere chef for Kinas sikkerhedstjeneste Zhou Yongkang vil der efter al sandsynlighed også blive indledt en proces.

Lettere for kinesiske borgere at sagsøge staten

Det er dog alment kendt, at selv de bedste love kan få karakter af "døde bogstaver", hvis de ikke føres ud i livet, og der ikke er mulighed for borgerne at føre retssager mod deres egen stat – i Danmark kalder vi det *prøvelsesretten*, nemlig dette at den udøvende magts

beslutninger (forvaltningsakter) kan indbringes for domstolene. Hertil kommer, at love skal være i overensstemmelse med grundloven (forfatningen).

I Kina har Folkekongressens stående udvalg vedtaget en ændring af retsplejeloven, hvorefter det bliver lettere for enkeltpersoner at sagsøge myndighederne og kræve erstatning fx i sager om huskøb eller landafståelse I modsætning til tidligere skal øvrigheden i sådanne sager sørge for at være repræsenteret i retssalen – sker det ikke, fx ved at der blot sendes en advokat, vanker der bøde til den udeblevne.

Opmærksomheden rettes mod det pres, myndighederne hidtil har rettet mod enkeltpersoner i sådanne kontroversielle sager: Hvis en borger tvinges til at trække et søgsmål tilbage, kan embedsmanden straffes. Det er et udtrykkeligt ønske fra højeste sted, at borgere ikke skal afvises med henvisning til bureaukratiske kneb, så som at de ikke kan henvise helt præcis til de anfægtede bestemmelser i loven.

Det kinesiske samfund er i et vældigt skred: Den økonomiske fremgang og opkomsten af en kolossal rig overklasse, af private firmaer og institutioner har skabt spændinger og mange uløste problemer. Megabyerne med en mio. eller flere indbyggere er ved at sprænges indefra, det private initiativ, undertiden altså godt hjulpet af korrupte embedsmænd, når tøjlesløse højder. Der er brug for masser af lovgivning, inspireret af fairness og retsstatsidealer. Spændende om at Kina vedholdende og overbevisende vil efterspørge disse dyder, af mange betragtet som "vestlige".